

Cunoaște-l pe...

Don Creangă

Humuleștiul

Satul în care s-a născut Ion Creangă era un sat de munte, locuit de oameni gospodari și veseli. Peste ani, Ion Creangă avea să scrie cu drag în *Amintiri din copilărie*, că Humuleștii nu erau „un sat de oameni fără căpătâi, ci sat vechi răzășesc¹, întemeiat în toată puterea cuvântului: cu gospodari tot unul și unul, cu flăcăi voinici și fete mândre, care știau a învârti și hora, dar și suveica², de vuia satul”.

Casa părintească fusese ridicată de Petre Ciubotariu, bunicul dinspre tată. La intrare era tinda, o încăpere mică, din care se intra în singura cameră de locuit. Cum, necum, acolo au trăit zece suflete, fiindcă Smaranda a avut încă șapte copii. E limpede, însă, că săracia n-a împiedicat veselia și voia-bună să umple curtea:

„Nu știi alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele, la Humulești, la stâlpul hornului unde lega mama o șfară cu motocei la capăt, de crăpau mâțele jucându-se cu ei, la prichiciul³ vatrei cel humuit⁴, de care mă țineam când începusem a merge copăcel, la cuptorul pe care mă ascundeam, când ne jucam noi, băieții, de-a mijoașca⁵, și la alte jocuri și jucării pline de hazul și farmecul copilăresc, parcă-mi saltă și acum inima de bucurie!”

¹ nume dat țăranilor liberi din Moldova, care nu lucrau pământul unui boier, ci stăpâneau, fiecare, câte o bucătă din pământurile satului

² unealtă folosită la războiul de țesut

³ margine îngustă, ieșită în afară, la horn, la cuptor sau la vatra țărănească

⁴ dat cu humă - o argilă moale folosită în loc de var

⁵ joc de copii în care unul stă cu ochii închiși până se ascund ceilalți, apoi îi caută (de-a v-ați ascunselea)

Tainele ceaslovului

Băiețelul „vesel ca vremea cea bună și sturlubatic⁶ și copilăros ca vântul” n-a avut, în primii ani de viață, altă grija decât să zburde cât era ziua de lungă. Ceea ce nu e de mirare, fiindcă, pe atunci, copiii de la sat mergeau rareori la școală. Dar când preotul Ion Humulescu, „om vrednic și cu bunătate”, a hotărât să ridice o școală la poarta bisericii, în sufletul Smarandei s-a aprins dorința de a-și trimite fiul să învețe carte.

Așa a ajuns Ion, alintat de toată lumea Nică, școlar. Avea nouă ani și, ajutat de dascălul Vasile al Iloaiei, primul lui învățător, a deprins alfabetul chirilic⁷ și a început să deslușească, încet-încet, ceaslovul⁸. Mereu pus pe șotii, își va aminti, mai târziu, că vechea carte de rugăciuni nu-i slujea numai la învățătură, ci și... la prins muște, vara, în cimitirul din spatele bisericii.

⁶ neastămpărat

⁷ vechi alfabet slav, inventat de un călugăr pe nume Chiril acum peste o mie de ani și folosit la noi până în anul 1860.

⁸ carte bisericească de rugăciuni și cântări, folosită pe vremuri și ca abecedar

O vacanță prelungită

După nici doi ani, dascălul Vasile a fost nevoit să plece la oaste, iar în locul lui a venit bătrânul Iordache, care n-a reușit să se facă îndrăgit de copii, iar școala a rămas, un timp, pustie.

Nică împlinise 11 ani când o epidemie de holeră, o boală foarte gravă, a lovit satul. Părinții l-au trimis departe, la o stână, ca să-l ferească de pericol, dar băiețelul s-a îmbolnăvit peste noapte. Febra mare era să-l răpună, însă leacurile bătrânilor din sat l-au scăpat ca prin minune de la moarte.

O vreme, bucuria de a-și vedea fiul sănătos i-a fost de ajuns Smarandei. Apoi, a început să se gândească iar cum să facă să-și trimită băiatul la școală. Tatăl lui Nică se împotrivea cu îndârjire, convins fiind că învățătura e o pierdere de timp și de bani. Până la urmă, ca să muncești pământul nu-ți trebuie carte... Dar Smaranda era convinsă că fiul lor ar putea să ajungă preot și n-a încetat să spere că visul i se va îndeplini.

